

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 24/2023-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], v mene ktorej koná advokát [REDAKOVANÉ], proti postupu Okresného súdu Senica v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Tp 28/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Senica v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Tp 28/2021 **bolo porušené** základné právo [REDAKOVANÉ] na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresný súd Senica **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **410,92 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 27. januára 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Senica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Tp 28/2021 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ

navrhuje prikázať jeho prepustenie z väzby na slobodu a priznať mu finančného zadost'učinenia v sume 5 000 eur.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 24/2023-11 z 19. januára 2023 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný pre prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 a ods. 2 písm. a) Trestného zákona v znení neskorších predpisov. Sťažovateľ je stíhaný väzobne z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

4. Sťažovateľ podal 16. decembra 2021 žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, o ktorej nebolo v čase podania ústavnej sťažnosti rozhodnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 13. decembra 2021 (doručenej 16. decembra 2021) okresný súd nerozhodol urýchlene. Sťažovateľ tvrdí, že jeho výsluch sa mal pôvodne uskutočniť 24. januára 2022, avšak z dôvodu podania námietky zaujatosti bol zrušený. V doplnení ústavnej sťažnosti sťažovateľ poukázal na to, že ani 4. februára 2022 nebolo o jeho žiadosti okresným súdom rozhodnuté.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, priebeh napadnutého konania, replika sťažovateľa a ústne pojednávanie

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti opísal priebeh konania po podaní predmetnej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. K dôvodnosti ústavnej sťažnosti nezaujal žiadne stanovisko.

III.2. Priebeh napadnutého konania:

7. Z vyjadrenia okresného súdu a predloženého súdneho spisu vyplýva takýto priebeh konania:

- 16. decembra 2021 podanie žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu na Okresnej prokuratúre Senica;
- 23. decembra 2021 predloženie žiadosti okresnému súdu;
- 4. januára 2022 doplnenie žiadosti a vznesenie námietky zaujatosti sudcu okresného súdu;
- 5. januára 2022 vydanie uznesenia č. k. 10 Tp 28/2021-17 o nevyklúčení sudcu pre prípravné konanie;

- 11. januára 2022 podanie sťažnosti proti označenému uzneseniu; zrušenie termínu výsluchu sťažovateľa;
- 19. januára 2022 doručenie odôvodnenia sťažnosti zo strany obhajcu sťažovateľa;
- 24. januára 2022 predloženie veci Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“);
- 27. januára 2022 uznesenie krajského súdu č. k. 3 Tpo 4/2022-36 o zrušení uznesenia č. k. 10 Tp 28/2021-17 o nevyúčnení sudcu pre prípravné konanie;
- 31. januára 2022 podanie obžaloby;
- 1. februára 2022 vrátenie spisu okresnému súdu;
- 11. februára 2022 rozhodnutie o žiadosti sťažovateľa okresným súdom.

III.3. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľ opätovne poukázal na svoje už uvedené námietky a zdôraznil, že uznesenie okresného súdu o ním vznesenej námietke zaujatosti vôbec nemalo byť vydané a jeho vydaním sa napadnuté konanie zbytočne predĺžilo.

III.4. K ústnemu pojednávaniu:

9. Ústavný súd po oboznámení sa s predloženými dokumentami dospel v tejto veci k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Vzhľadom na uvedené ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 1 ústavy) je obsiahnuté aj právo obvineného podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú (resp. primeranú dobu) alebo byť prepustený počas konania (III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05). V označených ustanoveniach ústavy sú teda obsiahnuté obdobné práva ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (III. ÚS 34/07, IV. ÚS 333/08, IV. ÚS 263/2018).

11. Ústavný súd stabilne judikuje, že jednotlivé lehoty z hľadiska požiadavky neodkladnosti alebo urýchllosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle § 17 ods. 2 a 5 ústavy, ale aj z hľadiska čl. 5 ods. 4 dohovoru sa posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti (obdobne pozri aj III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03). Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (III. ÚS 255/03, II. ÚS 353/06).

12. Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybniť zákonnosť tohto pozbavenia slobody, priznáva im právo

aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (rozsudok vo veci Rehbock proti Slovinsku z 28. 11. 2000, sťažnosť č. 29462/95, bod 84).

13. Zohľadňujúc tieto východiská, ústavný súd preskúmal ústavnú sťažnosť a dospel k záveru, že je dôvodná.

14. Z predložených dokumentov vyplýva, že sťažovateľ podal žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu 16. decembra 2021 a o tejto jeho žiadosti rozhodol okresný súd 11. februára 2022. Rozhodovanie o žiadosti sťažovateľa na jednom stupni (vrátane rozhodovania príslušného prokurátora) teda trvalo takmer dva mesiace.

15. Ústavný súd už judikoval, že v situácii, keď dĺžka rozhodovania všeobecného súdu vo väzobnej veci už na prvý pohľad nespĺňa požiadavky urýchlenosti (na jednom stupni nie viac ako jeden mesiac), je úlohou príslušného súdu vysvetliť dôvody oneskorenia alebo poukázať na výnimočné okolnosti ospravedlňujúce takéto oneskorenie (I. ÚS 423/2020, I. ÚS 564/2020; porov. rozsudok Veľkej komory vo veci Musiał proti Poľsku z 25. 3. 1999, sťažnosť č. 24557/94, bod 44; tiež rozsudok vo veci Koendjibiharie proti Holandsku z 25. 10. 1990, sťažnosť č. 11487/85, bod 29).

16. Okresný súd nevyžil možnosť predniesť argumenty na vysvetlenie predĺženia napadnutého konania v súvislosti s rozhodovaním o sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu.

17. Ústavný súd po preskúmaní predložených dokumentov konštatuje, že predĺženie napadnutého konania bolo spôsobené predovšetkým (nadbytočným) rozhodovaním o námietke zaujatosti podanej sťažovateľom.

18. Z uznesenia krajského súdu č. k. 3 Tpo 4/2022-36 z 27. januára 2022, ktorým bolo zrušené uznesenie okresného súdu č. k. 10 Tp 28/2021-17 z 5. januára 2022 o tom, že príslušný sudca nie je vylúčený z vykonávania úkonov v trestnej veci sťažovateľa, vyplýva, že o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľom ani len nemalo byť rozhodované, pretože jej dôvodom mal byť len procesný postup súdu (§ 32 ods. 6 Trestného poriadku). Vzhľadom na uvedené bolo predmetné uznesenie okresného súdu zrušené.

19. Predĺženie napadnutého konania bolo zapríčinené rozhodovaním o sťažovateľom vznesenej námietke zaujatosti, o ktorej sa však zo zákona ani len nemalo konať. Ak by okresný súd o tejto sťažovateľom vznesenej námietke zaujatosti nekonal, ako to vyplýva z § 32 ods. 6 Trestného poriadku, mohol o sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu rozhodnúť skôr, rešpektujúc tak je právo na urýchlené rozhodnutie o jeho väzbe.

20. Vzhľadom na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a jeho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Návrh na priznanie finančného zadosťučinenia a návrh na vydanie príkazu na prepustenie z väzby na slobodu

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie [obdobne § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde].

22. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012).

23. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

24. Sťažovateľ navrhol priznať mu finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur, čo odôvodnil „*porušením práva na spravodlivý proces*“.

25. Ústavný súd vzhľadom na absenciu relevantného odôvodnenia priznania finančného zadosťučinenia (1), ako i skutočnosť, že k predĺženiu napadnutého konania síce došlo konaním okresného súdu, ktorý konal a rozhodol o námietke zaujatosti vznesenej samotným sťažovateľom, o ktorej zo zákona konať nemal, avšak v istom zmysle jej preskúmaním poskytol sťažovateľovi väčší rozsah práv, než mu zákon priznáva (2), návrhu na priznanie finančného zadosťučinenia nevyhovел (bod 3 výroku tohto nálezu).

26. Rovnako tak ústavný súd nevyhovел návrhu sťažovateľa, ktorý je v čase rozhodovania ústavného súdu naďalej väzobne stíhaný, na vydanie príkazu na jeho prepustenie z väzby na slobodu (bod 3 výroku tohto nálezu), keďže predĺženie rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu samo osebe vydanie takéhoto príkazu neopodstatňuje. Ani sám sťažovateľ ústavnému súdu nevysvetlil, z akého dôvodu sa domnieva, že vydanie takéhoto príkazu by v daných skutkových okolnostiach prichádzalo do úvahy.

VI.

Trovy konania

27. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 410,92 eur.

28. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu), čo spolu s režijným paušálom predstavuje sumu 410,92 eur.

29. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 v spojení s § 263 zákona

Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 5. apríla 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu